

Предсједник Владе Републике Српске Милорад Додик разговарао је данас у Бањој Луци са

Током састанка је указано на добру, укупну, сарадњу између Републике Српске и БиХ и Македоније.

Предсједник Владе Републике Српске Милорад Додик поновио је одређеност Владе Српске

Предсједник Владе Македоније Никола Груевски истакао је да Македонија подржава напоре БиХ

На састанку је истакнута и потреба даљњег унапређивања економске сарадње, првенствено кроз

Премијер Груевски захвалио је Влади Републике Српске на досадашњој помоћи Удружењу Маке

На данашњем састанку размијењена су мишљења и о осталим актуелним питањима у Републици

15. 07. 2010

ЗАПИСНИК

са конститутивне седнице Савеза српских невладиних организација у Македонији

У Конаку Манастира Прохор Пчињски 10. и 11. јула 2010. године одржана је Конститутивна седница Савеза српских невладиних организација у Македонији, асоцијација Срба у Македонији које су потписале Декларацију о приступању Савезу српских невладиних организација. На овој седници присуствовали су по два представника сваке од чланива ССНОМ:

1. Гордана Стојковска и Ивана Ристић из Српске заједнице у Македонији;

2. Јасминка Прокојевић и Гордана Мићић из Заједнице Срба у Македонији – Струмички одбор;

3. Томислав Жугић и Милан Јездић из Заједнице Срба у Македонији – одбори из Битоља и Прилепа;

4. Оливера Дацева и Златко Неделковски из Кугларског клуба „Цер“, колективног члана Српске заједнице у Македонији;

5. Слободан Вуковић и Бранко Крстић из Удружења Срба у Македонији;

6. Видосава Грубач и Лиљана Стојковић из Удружења жена Српкиња у Македонији, колективног члана СЗМ;

7. Миле Петровић и Момчило Велић из Удружења Срби и пријатељи из Тетова, колективног члана СЗМ;

8. Василка Китановић и Софија Граовац из Српског културног центра из Скопља;

9. Фросина Стојковска и Братислава Танасковић из Издавачке куће „Слово љубве“ (клуб књижевника и преводиоца) и

10. Миле Шолаја и Гордана Стојановић из Српско - македонског друштва СРМА из Битоља.

Своје одсуство су на време најавиле три организације из Скопске Црне Горе због
заузетости њихових представника
услед обавеза
на радним местима.

Пре почетка састанка учеснике седнице је примио Владика Врањски Пахомије који је
после једночасовног разговора благословио рад представника ССНОМ. Владика
Пахомије се у разговору посебно задржао на потреби стварања јединства међу Србима
и у Македонији и сваког избегавања
разуђивања њихових односа.

Састанак је отворила Гордана Стојковска, председник Српске заједнице у Македонији и
присутнима предложила следећи дневни ред за дводневни рад:

1. Представљање и међусобно упознавање организација и њихових представника
2. Анализа Декларације о оснивању Савеза српских невладиних организација
3. Заузимање заједничког става и формирање петочланог координативног тела ССНОМ
4. Заузимање заједничког става и формирање координативне групе за припрему и
организовање активности ССНОМ у сусрет Попису становништва 2012. године
5. Заузимање заједничких ставова око неопходног унапређења информисања на
српском језику у електронским и
штампа
ним медијима и о унапређивању формалног и неформалног образовања на српском
језику и његово учење

6. Упознавање са догађајима око невалидног сазивања и одржавања Ванредне скупштине Националног савета Срба у Македонији и заузимање става

7. Припреме за сазивање Свесрпске велике скупштине у Републици Македонији

8. Разно

У оквиру прве тачке извршено је представљање свих присутних невладиних организација. Представници потписница Декларације о формирању ССНОМ су притом истакли и своје разлоге за стављање потписа и печата на Декларацију. У свим дискусијама је преовладао став да ССНОМ треба да буде отворен за приступање нових чланова, да се мора поштовати аутономност и пуна слобода у одлучивању у свакој појединачној асоцијацији, а да се о заједничким активностима око заштите, очувања и развијања српског етничког, културног, језичког, верског-духовног и обичајног идентитета мора формирати снажан фронт свих српских асоцијација. Досадашње уобичајено обележавање четири значајна датума из историје српског народа – Савин дан, Велики Петак, Видовдан и Парастос на Зебрњаку треба проширити и на организовано и заједничко и обележавање државности Србије, битке на Кајмакчалану, пробоја Солунског фронта.

Још једном су подржани ставови садржани у Декларација о оснивању Савеза српских невладиних организација у Македонији коју је до сада потписало 14 невладиних организација Срба. Став свих присутних био је да њој не треба додавати нити одузимати било шта , већ само доследно извршавати договорено и записано.

Једногласном одлуком присутних изабрано је петочлано координативно тело ССНОМ у саставу:

1. Гордана Стојковска
2. Василка Китановић
3. Братислава Танасковић
4. Бранко Крстић
5. Српска заједница у Македонији ће накнадно доставити име свог представника

Координативно тело је организациони, консултативни и саветодавни орган који покреће иницијативу за доношење и испуњава одлуке ССНОМ-а.

ССНОМ ће према органима власти у Републици Македонији и у Републици Србији, као и пред другим субјектима бити представљан и заступан од Гордане Стојковске, председника СЗМ, а у сагласности са одлукама ССНОМ-а. За потребе ССНОМ-а ће се користити печат Српске заједнице у Македонији до промене ове одлуке.

Полазећи од изузетности значаја предстојећег пописа становништва у Републици Македонији и на основу извучених поука из пописа организованог 2002. године и свих његових слабости и нереалног приказивања стања и броја појединних етничких заједница ССНОМ је заузео став да се до пописа мора обићи свака српска породица и у разговорима објаснити значај уношења података у лична документа и путне исправе и на

српском језику, значај изјашњавања припадности српском народу и захтевима да се попис у срединама у којима Срби живе у већем броју врши од стране пописивача Срба и да комуникација буде на српском језику. С обзиром на то да пре

д

стоји веома озбиљан и обиман рад изабрано је одговарајуће координа

тив

но тело ССНОМ у саставу:

1. Горан Зафировић
2. Видосава Грубач
3. Бранко Крстић
4. Зоран Стојановић
5. Софија Граовац
6. Момчило Велић
7. Српска заједница у Македонији ће накнадно доставити име свог представника

У расправи о досадашњим искуствима о информисању припадника српске етничке заједнице на националном каналу МРТВ изнешено је низ оштрих примедби на рачун квалитета програма и кадровске и материјалне опремљености редакције „Видик“ и редакције радија на српском језику. Од ранијих 16 новинара у 1994. и 1995. години сада у обе редакције има два запошљена и неколико новинара хонорараца, Редакција „Видика“ нема свог камермана, монтажера и реализатора нити пак какав и да био новинарски подмладак. Термини емисија су у време негледаности и неслушаности. Мали број новинара, колико они и да се трудили и радили, не обезбеђује потребну актуелност и квалитет емитованих прилога. Осим тога, постоји реална могућност и проређивања емисије „Видик“ па и њеног укидања уколико се остваре захтеви Албанаца да добију цео други телевизијски канал, а да се емисије других етничких заједница пребаце на скупштински канал и емитују када на њему буде слободних термина.

У програмској шеми нема емисија за децу на српском језику због чега један део српске деце уопште и не зна матерњи језик. А постоји могућност, уколико се кадровски ојача

редакција „Видика“ и добију одговарајући термини два пута недељно по пола часа да се уз помоћ Националног сервиса Србије и мањих приватних телевизија продуцирају добре емисије за децу.

Прва сагледавања упућују на потребу да се поново од оснивача МРТВ Собрања Македоније, одговарајућег министарства које се бави питањима информисања, генералног директора МРТВ и директора ТВ и Радија, канцеларија ОБСЕ и Европске уније, од дипломатских представништава за које се оцени да могу да помогну у оштро интонираном писму затражи превазилажење садашњег стања, увођење програма за децу и усаглашавање дужине одвојеног простора и термина са захтевима претплатника Срба од којих се редовно узима јавни дуг према овој кући.

Савремени начин информисања путем интернета и отварања сајтова на њему у Македонији је у фази прављења првих корака. Првоотворени сајт „Споне“ који је био финансиран парама из Србије, као првобитну идеју имао је информисање на српском језику о свим актуелним догађајима у српском корпусу у Македонији и ван ње. Из разноразних разлога у чијем средишту је малобројност чланова ове НВО и недовољна

екипираност квалитетним новинарима који би пунили сајт он је од самог почетка напустио првобитну замисао и постао је „репрезентативан“. Угасио се чим је нестало пара и поново започео са радом недавно, после средстава која су Спони додељена у три наврата из Србије.

Свој сајт, далеко квалитетнији од Спониног, има и Демократска партија Срба у Македонији. Њега с времена на време користи и СЗМ јер има информација које Спона не жели да објави, а и оне које објави данас сутрадан их већ скида са сајта.

СЗМ интензивно ради на отварању свог сајта који би био заједнички за све невладине организације чланице ССНОМ.

Међутим проблем сајтова је у томе што сви Срби у било ком подручју, нарочито они у руралним срединама немају компјутере нити време да отварају сајтове и интернет

уопште. Њима су потребне новине и часописи на српском језику.

Покушај да ту празнину попуни лист „Поглед“ нису уродили плодом јер „Поглед“ није обавио своју мисију да буде лист на српском језику, о Србима и за Србе и зато је и престало његово финансирање.

СЗМ је у току ове године аплицирао пред Министарством за културу Владе Србије са пројектом „Видик“ који је добио визу у Амбасади Србије, био стављен на листу пројеката које треба суфинансирати и скинут са ње у последњем моменту пред само одлучивање на инсистирање саветника Бориса Тадића, Млађана Ђорђевића, из само њему познатих разлога. Има најава да ће овај пројекат ипак бити подржан крајем 2010

и почетком 2011. године. До тада треба издржати. Концепција „Видика“ је да пише о проблемима Срба у Македонији и ван ње, његови новинари и сарадници да пишу са лица места, а не да ”прежвакавају

у другим медијима већ објављене садржаје.

Србима је потребан и часопис за књижевност и културу. Објављен је први број таквог гласила – „Слово љубве“ у оквиру обележавања Видовдана. Његово објављивање је омогућено средствима истоимене Издавачке куће и средствима малобројних спонзора.

Слично програму на телевизији тако и у штампаним медијима недостаје часопис за децу на српском језику

У Македонији нема јавног гласила на српском језику које се припрема и штампа на њеној територији, ако се изузме „Слово“, кога претенциозно представљају као културно просветни гласник, а пре личи на ранији Полетарац и Пчелицу.

У расправи је закључено да треба написати оштро писмо у коме још једном треба да се потражи

превазилаже

ње овога стања. Писмо упутити оснивачу МРТВ Собрању Македоније, одговарајућем

министарству, Управном одбору МРТВ, Генералном и извршним директорима, канцеларији ОБСЕ и ЕУ, амбасадама земаља за које се оцени да ће дати подршку и на све друге адресе институција које својим ауторитетом могу помоћи да се садашње стање информативног мрака за Србе фреквенцијама и на таласима МРТВ потпуно измени.

Македонским властима упутити писмо у коме ће се обухватити сви проблеми у информативној сфери и затражити реципроцитет са онима што Македонци раде на плану информисања у Републици Србији парама добијеним из државног буџета.

У расправи о образовању на српском језику и о његовом учењу је подвучено да дугогодишња стигматизација српског народа на просторима Балкана и у појединим европским земљама има директан одраз на однос македонских власти према својим уставним обавезама да се и Србима обезбеде услови за школовање на српском и учење српског језика. Уз захтев који треба још једанпут актуелизовати пред македонским образовним властима треба упутити оштар протест на адресе свих институција власти одговорних и надлежних за образовање посебно због одуговлачења и опструирања превода уџбеника за основне школе на српски језик. Превод је условљен тиме што се од преводиоца тражи да имају најмање једног доктора наука који је и доцент, ванредан или редован професор на факултету. То у овом моменту није могуће обезбедити постојећим научним потенцијалом Срба у овој сфери, а ангажовање таквих стручњака са српских универзитета се оспорава. Да је у питању писање уџбеника све ово би било оправдано. Међутим реч је о превођењу већ написаног и објављеног и постављање поменутих услова није ништа друго него успоравање превођења на српски потребних уџбеника. Деца су приморана да се служе уџбеницима на македонском језику. Посебан проблем у овој области је и то што нико од издавача уџбеника не испуњава своју законску обавезу да поред тиража на македонском обезбеди и тираже на језицима малих етничких заједница правдајући се потпуном неисплатљивошћу да се ово ради због малих тиража и високих трошкова по једном примерку књиге, односно у

ц
беника.

Од локалних власти у свим срединама у којима Срби изразе жељу да колективно уче српски језик, историју и географију одлучно затражити обезбеђивање потребног простора који би се одржавао средствима локалних власти или би се користио по минималним државним киријама. Не одустајати док се не добију такве просторије на коришћење неколико дана у току недеље. Ову наставу, неформалну и ванинституционалну организовати у сарадњи са свим невладиним организацијама Срба, а потребне уџбенике и помалагала тражити од власти Републике Србије. Од њих захтевати с времена на време и помоћ у предавачком кадру.

Присутни су упознати и о свему што се догађало око организовања и припрема нелегално одржане Ванредне скупштине Националног савета Срба у Македонији. Скупштина је припремљена од стране Ђорђа Полића, Живке Христовске и Жарка Николића уз помоћ Амбасадора Републике Србије у Републици Македонији и његових најближих сарадника. У Амбасади Републике Србије чланови Српске заједнице у Македонији су одбили предлог Ђорђа Полића да се скупштина одржи у Куманову. Једно

од образложења зашто је предложено Куманово била је чињеница да је већ обезбеђено неколико спонзора који ће покривати трошкове коктела после Скупштине!? Договорено је, у присуству Амбасадора и уз његову сагласност да се скупштина одржи у Скопљу са само једном тачком дневног реда – прихватање оставке Душана Вељковића, на чему је инсистирао и Амбасадор подстичући да се то уради „што је могуће пре“. На Ванредној скупштини требало је формирати тело које ће за кратко време да припреми редовну скупштину НССМ на којој ће се изабрати нови органи. Амбасадор је у неколико наврата као могућег председника предлагао Гордану Стојковску која је ове предлоге одбијала уз образложење да је она председник СЗМ.

Уместо свега договораног на адресе чланова који су били делегати оснивачке скупштине, чији је мандат престао после избора Српског националног већа и председника НССМ, јер у Статуту НССМ нигде није предвиђен четворогодишњи мандат ни делегата, ни председника, пристигла су писма потписана од Ђорђа Полића из којих је могло да се види да ће се на Ванредној скупштини бирати и нови председник.

Председништво СЗМ је неколико недеља пре тога упутило Полићу списак са именима својих 26 од 45 чланова Скупштине. После тога су и Амбасада и Полић информисани и упозорени на нелегалност сазивања и невалидност одлука које ће бити донете, а међу њима и прихватање оставке Душана Вељковића чиме ће се он и даље оставити на чело НССМ. У образложењима представника СЗМ полазна основа је била чињеница да мандати припадају организацијама чланицама НССМ, а не свакоме делегату појединачно.

Учесници у расправи су подржали изречене оцене и прихватили закључке по којима се прихвата и признаје постојање Националног савета Срба у Македонији.

Ванредна скупштина је невалидна као и њене одлуке.

Српска заједница у Македонији и Заједница Срба у Македонији као чланице НССМ са највећим бројем делегата да покрену иницијативу о сазивању редовне скупштине НССМ. У току текуће недеље успоставити контакт са руководством преосталих пет невладиних организација чланица НССМ и пренети им предлог уз информацију да ће све чланице ССНОМ послати своје представнике на редовну скупштину као посматраче и потенцијалне потписнике захтева о приступању НССМ. У међувремену чланице ССНОМ да доставе до СЗМ захтеве за пријем у НССМ.

У разговорима треба инсистирати на промени садашњег Статута НССМ који је преписан од раније УСЗМ и прилагодити организациону постављеност и компетентност кровне организације одредбама декларације на основу које је она и формирана, а по којима је Српски национални савет (НС) заједничко консултативно, саветодавно и координативно тело састављено од представника свих српских грађанских асоцијација које се добровољно укључе у његов рад.

Програм деловања кровне организације требало би да полази од декларативног одредења да ће Српски национални савет разматрати сва питања значајна за положај српске етничке заједнице у македонском друштву и за очување језичког, културног верског, обичајног и укупног етничког идентитета припадника српског народа у Македонији. Српски национални савет не може бити организација над организацијама већ заједничко консултативно, саветодавно и координативно тело које ће давати своја мишљења и препоруке о начину решавања актуелних и дугорочних проблема; покретати иницијативе за координацију активности и заједничког артикулисања интереса; и иницирати одговарајуће поступке пред државним органима и институцијама ради остваривања права припадника српске етничке заједнице у свим сферама друштвеног живота.

У расправи око потребе сазивање Свесрпске велике скупштине у Републици Македонији речено је да се касни са реализацијом ове иницијативе покренуте на Ванредној скупштини УСЗМ 28. фебруара 2010. године у Скопљу. Првобитна замисао је била да се скупштина одржи у марту 2010. године, али је Амбасадор Томислав Ђурин инсистирао на томе да се скупштина треба одржати „негде крајем јуна“. У том моменту није било ништа сумњивог у том предлогу. Једино је било постављено питање на који начин ће се бирати делегат Македоније у Скупштини дијаспоре и Срба у региону јер је она заказана за 28. јуни. Намера покретача иницијативе о Скупштини је била да се на њој акламацијом изабере делегат. Каснији догађаји су показали да је већ тада Ђурин био против покренуте иницијативе да се за делегата кандидује Иван Стоилковић. У разговору у Амбасади од стране првог министра саветника било је постављено на први поглед безазлено питање зашто СЗМ жели да предложи свога члана а не некога из „Споне“. На објашњење да Стоилковић није члан СЗМ и да је тешко од пет-шест чланова Споне некога предложити ни Амбасадор ни његов први саветник нису реаговали. Каснији развој догађаја је показао да су већ тада у Амбасади били, из само њима познатих разлога, против тога да Стоилковић заступа Србе у Скупштини дијаспоре и Срба у региону.

Скупштина дијаспоре и Срба у региону је одржана 3. јула у Београду и на њој је на предлог Амбасаде за представника Срба у Македонији потврђен Дејан Кошутић. Српску заједницу нико није удостојио и објаснио зашто се не прихвата кандидатура Стоилковића нити су вршене било какве консултације о кандидату – наводно Споне, а уствари Амбасадора и његових сарадника. Одједи из других земаља из дијаспоре показују дас у и у њима амбасадори и амбасаде, а то значи Министарство спољних послова уместо Министарства дијаспоре бирали делегате по свом укусу и мери.

У расправи која је вођена о овом питању изречена је оцена да нико од присутних нема ништа лично са Кошутећем, неки га чак и не познају, а не знају ни како визуелно изгледа, али га не признају за свог представника у Скупштини дијаспоре и Срба у региону због начина на који је предложен и послат у Београд, али и због свега онога што је радио као заменик министра кандидован од стране Демократске партије Срба у Македонији коју је напустио одмах после завршетка мандата. Инсистирало је да о томе треба директно да буде информисан Председник Борис Тадић, као председник Савета за Србе у региону.

Присутни су се сагласили да припреме за сазивање Свесрпске велике скупштине у Републици Македонији морају бити темељито изведене. Обавезано је Координативно тело ССНО да ради на припреми документа који треба да се донесе и скупштина да се одри најкасније до краја 2010. године. Преко политичких представника Срба у органима власти да се доставе захтеви Срба које треба испоштовати и остварити да би им се обезбедио разноправни национални третман на основама Охридског споразума, донесених уставних амандмана и других законских и подзаконских аката и докумената и резолуција међународних организација.